

บทที่ 1

บทนำ

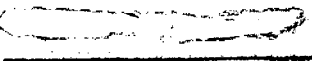
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยหรือภาษาไต (Tai Languages) เป็นภาษาที่พูดเป็นบริเวณกว้าง ตั้งแต่
จากแคว้นฮัลล์สัมทางตะวันตกถึงเกาะไหหลำทางตะวันออก และทางใต้จากแหลมทองขึ้นไปทางเหนือ
จนถึงมณฑลยูนนาน ไทเวจ และกวางสีของจีน

ฟง ไทว ลี (Fang Kuei Li)¹ ได้กล่าวถึงภาษาไทยซึ่งพอจะสรุปได้ว่า

ภาษาไทย เป็นภาษาที่ใช้พูดในประเทศไทย ลาว พม่า แคว้นฮัลล์สัมทางตะวันออกเฉียงเหนือ
ของอินเดีย เวียดนามเหนือ แถบตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ก็คือภาษาส่วนใหญ่ในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้นั่นเอง ในบางถิ่นชื่อภาษาก็เรียกต่างกันไปตามชื่อของเผ่าพันธุ์
เช่น ภาษาชาน (Shan) ในพม่า ภาษาไปอี (Pai-i) ในแคว้นยูนนานของจีน
และ ภาษาชวง-เซีย (Chuang-Chia) ในแคว้นกวางสีของจีน เป็นต้น

นอกจากนี้ ฟง ไทว ลี (Fang Kuei Li) ยังได้จัดแบ่งภาษาไทยออกเป็นสามสาย
โดยใช้การกระจายของคำศัพท์ และวิวัฒนาการของเสียงในคำศัพท์เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง คือ
สายตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern branch) ได้แก่ ภาษาพูดในประเทศไทย ลาว
เวียดนามเหนือ และยูนนาน (จีน) สายกลาง (Central branch) ได้แก่ ภาษาไท (Tho)
ในเวียดนามเหนือ และภาษาลุงเช่า (Lungchow) ในแคว้นกวางสี และสายเหนือ (Northern
branch) ได้แก่ ภาษาชวง-เซีย (Chuang-chia) ในแคว้นไทเวจ และแคว้น
กวางสีของจีน ภาษาไททั้งสามสายนี้ สายที่นับว่ามีผู้พูดมากที่สุดคือสายตะวันตกเฉียงใต้

¹Fang Kuei Li, "Tai Languages," New Encyclopedia Britannica
[Macropaedia] 17 (1974) : 989.

เจมส์ อาร์ เชมเบอร์ไลน (James R. Chamberlain)¹ ได้ศึกษาเพื่อสืบ
 ค้นหาภาษาดั้งเดิมของภาษาไทล่ายตะวันตกเฉียงใต้ (Proto - Southwestern Tai)
 โดยดูการย้ายถิ่นฐานไปทางตะวันตก และเงื่อนไขของต้นภาษาคำศัพท์ประกอบพบว่า ในลาว
 เวียดนามเหนือ และบริเวณใกล้เคียง กับแคว้นสิบสองจุไทยนั้น ถึงแม้จะเป็นบริเวณแคบ ๆ แต่ก็
 มีภาษาไทถิ่นพูดเป็นจำนวนมากมาย ได้แก่ ภาษาไทลื้อ ไทดำ ไทขาว ไทแดง ผู้ไทย
 ไทมุย ไทเหนือ พวน ย้อ และโย้ย นอกจากนี้แล้ว ภาษาไทขาว ไทดำ ไทแดง และ
 ไทลื้อ ก็มีการพูดที่ใกล้เคียงกันมาก คนไทกลุ่มผู้ไทย ไทมุย โย้ย และย้อ อาศัยอยู่ใน
 จังหวัดของ หัวพัน (Hua Phan) กับดินแดนติดต่อกับหันเฮา (Thanh Hoa) ส่วนพวก
 พวน อาศัยอยู่ทางใต้ในเมืองโบราณของเชียงขวาง ดังนั้น ถิ่นฐานดั้งเดิมของภาษาไทดั้งเดิม
 ล่ายตะวันตกเฉียงใต้ ก็คือบริเวณชายแดนของลาว เวียดนามเหนือ และใกล้เคียง ๆ กับดินแดน
 สิบสองจุไทย

นอกจากนี้ เจมส์ อาร์ เชมเบอร์ไลน (James R. Chamberlain) ได้กล่าว
 ถึงพวกย้อว่า

The Nyo language is spoken primarily in Amphur Tha Uthen but
 there are scattered villages in Amphur Srisongkham. This
 dialect may be related to the so-called Yo of Sakon Nakhon who
 range as far as Roi-et. The Nyo or Yo were originally located
 in Thanh Hoa province in North Vietnam...²

¹James R. Chamberlain, "The Origin of the Southwestern Tai,"
 in Bulletin des Amis du Royaume, 1972, pp. 233-244.

²James R. Chamberlain, "Tone Borrowing in Five Northeastern
 Dialects," in Tai Phonetics and Phonology edited by Jimmy G. Harris
 and Richard B. Noss (Bangkok : CIEL, 1975), pp. 43 - 46.

ซึ่งพอสรุปความได้ว่า ภาษาอู๋ใช้พูดเป็นส่วนใหญ่ในอำเภอท่าอุเทน และมีบ้างใน
อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม และภาษาอู๋ท่าอุเทนนี้ มีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกับภาษาอู๋
ที่พูดในจังหวัดสกลนคร จนถึงร้อยเอ็ด ภาษาอู๋ หรืออู๋นี้มีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ที่จังหวัด Thanh
Hoa ของเวียดนามเหนือ

เจอรี่ เกนีย์ และ ริระพันธ์ ล.ทองคำ ได้สำรวจภาษาพื้นเมืองต่าง ๆ ในประเทศ
ไทย พบว่า นอกจากจะมีภาษาตระกูลไท หรือไต (Tai) แล้วยังมีภาษาชนกลุ่มน้อยในหลาย
ตระกูล คือ ตระกูลมอญ-เขมร (Mon - Khmer) ตระกูลมลาโย-โพลินีเซียน (Malayo-
Polynesian) ตระกูลทิเบต-พม่า (Tibeto-Burman) กะเหรี่ยง (Karen)
แม้ว-เย้า (Miao-Yao) และจีน (Chinese) ภาษาชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในภาษาตระกูล
ไท ได้แก่ ไตใหญ่ (Tai Yai) ไตลื้อ (Tai Lue) ไตยอง (Tai Yong)
คีน (Khuen) ไตดำ (Tai Dum) ลาวโซ่ง (Lao Song) ผู้ไท (Phu Thai)
กะเลิง (Kalerng) อู๋ (Yo) โย้ย (Yooi) พวน (Phuan)
และ แล็ก (Sæk)

จังหวัดสกลนคร และนครพนม ซึ่งเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
มีภาษาถิ่นที่ไปเป็นจำนวนถึง 7 ภาษา คือ ภาษาลาวโซ่ง ภาษาผู้ไท ภาษากะเลิง
ภาษาอู๋ ภาษาโย้ย ภาษาแล็ก และภาษาโซ่ ภาษาอู๋พูดในอำเภอมัญจาคีรี อำเภอ
สว่างแดนดิน อำเภออากาศอำนวย อำเภอกุศบาก อำเภอภูสีฐาน อำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร และอำเภอศรีสงคราม อำเภอเรณูนคร อำเภอท่าอุเทน และอำเภอ
นาหว้า จังหวัดนครพนม¹

¹ เจอรี่ เกนีย์ และ ริระพันธ์ ล.ทองคำ, แผนที่ภาษาในประเทศไทย. (กรุงเทพฯ :
โครงการวิจัยภาษาไทย และภาษาพื้นเมืองถิ่นต่าง ๆ (ILTRP), 2520).

ทองอุฒ หงส์พันธุ์¹ ได้กล่าวถึงคนไทยเผ่าต่างๆ ในถิ่นบริเวณใกล้เคียงเทือกเขา
ภูพาน โดยเฉพาะในเขตจังหวัดสกลนคร นครพนม และกาฬสินธุ์ พอจะสรุปได้ว่า ในดินแดน
แถบนี้มีคนไทย 7 เผ่าอาศัยอยู่ และมีภาษาพูดที่ผิดเพี้ยนไปจากภาษาอีสานโดยทั่วไป คนไทย
เหล่านี้คือ พวกภูไท พวกกะเลิง พวกย้อ พวกแล็ก พวกโย้ย พวกกะตาก และพวกกะโฮ้
สำหรับพวกย้อ นั้น ส่วนมากอยู่ในเขตอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

แฉ. มาร์วิน บราวน์ (J. Marvin Brown)² ได้กล่าวถึงภาษาอ้อยพอสรุปได้
ว่า ภาษาอ้อย (Yo) พูดที่จังหวัดสกลนคร และนครพนมใกล้เคียง ๆ กับดินแดนที่พูดภาษาภูไท ต่าง
กันแต่เพียงว่า ภาษาอ้อยจะพูดในถิ่นใกล้ตัวเมือง ส่วนภาษาภูไทจะพูดในชนบทเป็นส่วนใหญ่

วิลเลียม แฉ. เก็ดนีย์ (William J. Gedney) กล่าวถึงการสำรวจเสียง
วรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นไว้ว่า

ระบบวรรณยุกต์ของแต่ละภาษามีลักษณะเฉพาะทั้งเสียงวรรณยุกต์ และจำนวนหน่วยเสียง
วรรณยุกต์ รวมทั้งวรรณยุกต์ที่เกิดเฉพาะในหน่วยคำบางลักษณะด้วย สิ่งที่เป็นประโยชน์
ที่สุดสำหรับใช้เป็นเกณฑ์แบ่งเขตภาษาถิ่นตระกูลไท ก็คือระบบวรรณยุกต์ ซึ่งมีที่ติดต่อกัน
จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง อาจถือว่าข้ามเขตแดนของภาษาถิ่นหนึ่งไปแล้ว ถ้าพบว่าจำนวน
เสียงวรรณยุกต์เพิ่มขึ้น หรือลดลงจากเดิม หรือพบว่าหน่วยคำพวกที่มีวรรณยุกต์เดียวกันใน
ภาษาถิ่นที่ศึกษามาแล้ว มีวรรณยุกต์ต่างกันเป็นสองเสียง หรือมากกว่านั้น หรือในทางตรง
ข้าม จำนวนแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์ที่เคยพบกลับหายไป โดยที่หน่วยคำพวกที่มี
วรรณยุกต์ต่างกันกลับมีวรรณยุกต์เหมือนกัน เมื่อพิจารณาลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียง
วรรณยุกต์ วรรณยุกต์ในแต่ละภาษาถิ่น จะต่างกันที่ความสูงต่ำของระดับเสียง (ระดับสูง
กลาง ต่ำ และอาจมีระดับอื่น ๆ อีกมากมาย ระหว่างระดับทั้งสาม) และการขึ้นลงของ

¹ ทองอุฒ หงส์พันธุ์, ภาษาถิ่นแถบภูพาน. โรงพิมพ์กรรมการคำสมา, กรุงเทพฯ,
2519, หน้า 1 - 2.

² J. Marvin Brown, From Ancient Thai to Modern Dialects,
(Bangkok : Social Science Association Press of Thailand, 1965).

เสียง (เช่น คงที่ ขึ้น ตก หรือ ลักษณะประสม เช่น ขึ้น - ตก)...¹

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้พูดอยู่เห็นว่า ภาษาพูดในตำบลต่างๆ จำนวน 26 ตำบล ทั้งในจังหวัดลพบุรี และนครพนม (ดูแผนที่แสดงตำบลที่ใช้ภาษาพูด หน้า 7) มีลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์ของแต่ละตำบล แตกต่างกัน และเมื่อได้สอบถามคนอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในตำบลดังกล่าวนี้ ต่างก็ให้ความเห็นว่า เสียงพูดในตำบลของตนมีความแตกต่างไปจากเสียงพูดของอีกตำบล ดังนั้นก็น่าจะเป็นข้อสมมติฐานว่าวรรณยุกต์ในภาษาพูดของแต่ละตำบลมีความแตกต่างกัน อันจะก่อให้เกิดสำเนียงต่างๆ ได้ถึง 26 สำเนียง² และสิ่งที่น่าสนใจศึกษาอย่างยิ่ง ก็คือสำเนียงอยู่ทั้ง 26 สำเนียงนี้ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันโดยพิจารณาที่ระบบวรรณยุกต์ (tonal system) แล้ว ก็น่าจะจัดกลุ่มภาษาถิ่นย่อยของภาษาพูดได้โดยพิจารณาความแตกต่างของระบบวรรณยุกต์เป็นหลัก

๔ ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิจัยลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์และระบบวรรณยุกต์ในภาษาพูด ที่พูดตามตำบลต่าง ๆ ในอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี (13 ตำบล) อำเภอท่าอุเทน (9 ตำบล) และอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม (4 ตำบล)
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์และระบบวรรณยุกต์ในภาษาพูดตามตำบลต่าง ๆ ในสองจังหวัดนี้

¹William J. Gedney, "A Checklist for Determining Tones in Tai Dialects," in Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager, edited by M. Estellie Smith (The Hague : Mouton, 1972).

²สำเนียง ในงานวิจัยนี้ หมายถึง เสียงพูด

3. เพื่อแสดงการแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยของภาษาญ้อ โดยใช้ระบบวรรณยุกต์

เป็นหลัก

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาริ้วยครั้งนี้ จะศึกษาเรื่องลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์และระบบวรรณยุกต์ของภาษาญ้อ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันในอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร 13 ตำบล อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม 9 ตำบล และอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม 4 ตำบล รวมทั้งสิ้น 26 ตำบล¹ โดยศึกษาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาของภาษาญ้อจากหมู่บ้านและตำบลต่าง ๆ (ดูแผนที่ หน้า 7 ประกอบ) ดังต่อไปนี้

¹ ถึงแม้ว่าภาษาญ้อจะพูดในหลายอำเภอในจังหวัดสกลนคร และนครพนม. (ดูรายละเอียดหน้า 3) แต่จากการสำรวจโดยการออกเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า ในจังหวัดสกลนคร อำเภอที่ใช้ภาษาญ้อมากที่สุดคือ อำเภอเมืองสกลนคร กล่าวคือ จากตำบลทั้งหมด 19 ตำบล จะใช้ภาษาญ้อถึง 13 ตำบล ส่วนอำเภออื่นๆ มีน้อย และเป็นพวกญ้อที่ย้ายถิ่นฐานไปจากอำเภอเมืองสกลนคร และในจังหวัดนครพนม อำเภอที่ใช้ภาษาญ้อมากที่สุดในปัจจุบันคือ อำเภอท่าอุเทน และอำเภอนาหว้า ส่วนอำเภออื่นๆ เช่น อำเภอศรีสงคราม ก็เป็นพวกญ้อที่โยกย้ายถิ่นฐานไปจากอำเภอท่าอุเทน และดูรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกตำบลทั้ง 26 แห่งดังกล่าว เป็นจุดเก็บข้อมูล ในบทที่ 2 หน้า 30)

จุดเก็บข้อมูล อำเภอเมือง จังหวัดลกลนคร

1. ตำบลขมิ้น (บ้านพาน)
2. ตำบลเชียงเครือ (บ้านทุ่งมน)
3. ตำบลดงขุ่น (บ้านดงขุ่น)
4. ตำบลดงมะไฟ (บ้านนาอ้อย)
5. ตำบลตองโขบ (บ้านโคก)
6. ตำบลท่าแร่ (บ้านท่าแร่)
7. ตำบลศรีตุษย์ชุม (บ้านหนองขี้เหล็ก)
8. ตำบลราตุนาเวง (บ้านหนองขี้เหล็ก)
9. ตำบลนาแกว (บ้านหนองกระบอก)
10. ตำบลนาตงวัฒนา (บ้านนาตงน้อย)
11. ตำบลบ้านโพน (บ้านโพนใหญ่)
12. ตำบลพังขว้าง (บ้านพังขว้างใต้)
13. ตำบลเหล่าโพนค้อ (บ้านหนองเหียน)

จุดเก็บข้อมูล อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

14. ตำบลไชยบุรี (บ้านตาลปากน้ำ)
15. ตำบลท่าสำปา (บ้านท่าสำปา)
16. ตำบลท่าอุเทน (บ้านท่าอุเทน)
17. ตำบลนาขมิ้น (บ้านขามเตี้ยน้อย)
18. ตำบลโนนตาล (บ้านนาฝักปอด)
19. ตำบลบ้านค้อ (บ้านค้อ)
20. ตำบลโพนบก (บ้านนาโน)
21. ตำบลโพนสวรรค์ (บ้านหนองหญ้าปล้อง)
22. ตำบลเวินพระบาท (บ้านปากทวย)

จุดเก็บข้อมูล อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

23. ตำบลนางัว	(บ้านนางัว)
24. ตำบลนาหว้า	(บ้านนาหว้า)
25. ตำบลบ้านเหล่าพัฒนา	(บ้านดอนปอ)
26. ตำบลบ้านเสียว	(บ้านเสียว)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่

1. ผู้ที่สนใจจะศึกษาวิจัยเสียง และระบบเสียงของภาษาญ้อที่พูดในจังหวัดอื่น ๆ

นอกเหนือจากจังหวัดสกลนคร และนครพนม

2. ผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าทางด้านภาษาไทเปรียบเทียบ และภาษาคำล่อร์ เชียง

ประวัติคำล่อร์

3. ผู้ที่ต้องการศึกษาวิจัยภาษาชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ภาษาซึ่งอยู่ในตระกูลไท

4. ผู้ที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในด้านการศึกษาการสอนภาษาไทย สำหรับเด็ก

ในจังหวัดสกลนคร และนครพนมที่พูดภาษาญ้อที่บ้าน

5. หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบทางการวางแผนนโยบายภาษาของชาติ

การวางแผนการศึกษา การปกครอง การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชนบท

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การเรียกชื่อภาษาที่วิจัยครั้งนี้ว่า ภาษาญ้อ (Nyo) เป็นการเรียกตามที
ผู้บอกภาษาทั้งในอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร อำเภอท่าอุเทน และอำเภอนาหว้า จังหวัด
นครพนม เรียกภาษาของตน ซึ่งแตกต่างไปจากการเรียกของนักภาษาคำล่อร์บางท่านที่เรียก
ภาษาของอำเภอท่าอุเทน ว่า ภาษาญ้อ (Nyo) ส่วนภาษาของอำเภอเมืองสกลนครว่า
ภาษาย้อ (Yo) แต่ในงานวิจัยนี้ไม่ว่าจะเป็นภาษาญ้อของอำเภอท่าอุเทน หรือ ภาษาญ้อ

ของอำเภอหนองหว่าหรือภาษาญ้อของอำเภอเมืองลกลนคร ต่างก็เรียกชื่ออย่างเดียวกันว่า "ภาษาญ้อ"

2. ในการศึกษาภาษาญ้อในงานวิจัยนี้ ศึกษาเฉพาะวรรณยุกต์เท่านั้น

3. ในการเปรียบเทียบวรรณยุกต์ในภาษาญ้อทั้ง 26 ตำบล ผู้วิจัยจำเป็นต้องอ้างถึงรูปตัวเขียนในภาษาไทยมาตรฐาน เพื่อช่วยให้ผู้ใช้ภาษาไทยเข้าใจง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนั้นแล้ว ผู้วิจัยยังได้อ้างถึงเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยดั้งเดิม (Proto-Tai) ด้วย โดยนำคำที่ใช้ในการเก็บข้อมูลใส่ลงในตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ของ วิลเลียม เจ. เกิดนี้ (ดูบทที่ 5 หน้า 220) ตารางทดสอบเสียงวรรณยุกต์ดังกล่าวนี้ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเสียงวรรณยุกต์กับเสียงพยัญชนะต้นของ คำ ดังนั้นการอ้างถึงรูปตัวเขียนในภาษาไทยมาตรฐาน จะทำให้สามารถเห็นความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. การใช้ผู้บอกภาษาเพียง 1 คน เป็นตัวแทนของประชากรทั้งตำบลนั้น ไม่เป็นการถูกต้องตามหลักการทางด้านสถิติ เพราะประชากรของตำบลนั้น แต่ละคนย่อมมีระดับเสียงสูง-ต่ำ ที่ต่างกัน ในงานวิจัยนี้จะไม่คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามหลักการทางด้านสถิติ เพราะจำนวนผู้บอกภาษาจะมีเป็นจำนวนมาก และไม่สะดวกในการเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูล อีกทั้งการวิเคราะห์ก็จะซับซ้อนยิ่งขึ้น แต่ในงานวิจัยนี้ต้องการเพียงเพื่อศึกษาลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาญ้อ ในแต่ละตำบลพอสังเขป จึงได้เลือกผู้บอกภาษาเพียง 1 คนเท่านั้น (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้บอกภาษา บทที่ 2 หน้า 31)

5. เนื่องจากเสียงวรรณยุกต์ของภาษาญ้อบางตำบล มีลักษณะใกล้เคียงกันมาก ผู้วิจัยจึงได้ใช้เครื่องแสดงแผนภาพคลื่นเสียง (Sound Spectrograph) ในการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ เพื่อเป็นการสนับสนุนการฟังของผู้วิจัย

จังหวัดสกลนคร¹

จังหวัดสกลนคร เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสาน มีที่ตั้งอยู่ทางตอนบนของภาค โดยอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือเป็นระยะทางรถยนต์ประมาณ 680 กม. และอยู่ห่างจากแม่น้ำโขง ณ จุดที่ตั้งจังหวัดนครพนมตามเส้นทางรถยนต์ประมาณ 90 กม.

จังหวัดสกลนครมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ดังนี้ (ดูแผนที่ภาคอีสาน หน้า 15 ประกอบ)

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอโพนพิสัย อำเภอบึงกาฬ และอำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอลือชัย อำเภอสมเด็จ และกิ่งอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอบ้านแพง อำเภอศรีสงคราม และอำเภอนาแก จังหวัดนครพนม

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอหนองหาน กิ่งอำเภอบ้านดุง และอำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี

ปัจจุบัน จังหวัดสกลนครแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองสกลนคร อำเภอพรรณานิคม อำเภอวาริชภูมิ อำเภอนารนิวาส อำเภอพังโคน อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอบ้านม่วง อำเภอกุศบาก อำเภอกลุ่มมาลัย อำเภอส่องดาว อำเภอกากาค้ออำวย กิ่งอำเภอนิคมหน้าอุ้น และกิ่งอำเภอคำตากล้า

¹ วีระ ศรีสนธิ์, "สภาพทางภูมิศาสตร์จังหวัดสกลนคร," ใน วารสารวิชาการวิทยาลัยครูสกลนคร 2 (มกราคม 2522) หน้า 1.

อำเภอเมืองลกลนคร

พื้นที่ของอำเภอเมืองลกลนคร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของพื้นที่ของจังหวัดลกลนคร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ (ดูแผนที่ภาคอีสาน หน้า 15 ประกอบ)

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตอำเภอพรรณานิคม และอำเภออุบลราชธานี

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตอำเภอเหล่าเสือโก้ก อำเภอสมเด็จ (จังหวัดกาฬสินธุ์)

และอำเภอนาแก (จังหวัดนครพนม)

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตอำเภอนาแก และอำเภอปลาปาก (จังหวัดนครพนม)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอพรรณานิคม และอำเภอกุตุบาก

อำเภอเมืองลกลนคร แบ่งการปกครองออกเป็น 19 ตำบล¹ คือ ตำบลธาตุเชิงชุม ตำบลขม้น ตำบลจิวัดอน ตำบลโนนหอม ตำบลดำนม่วงคำ ตำบลนาตงวัฒนา ตำบลเหล่าโพ้นคือ ตำบลเชียงเครือ ตำบลท่าแร่ ตำบลบ้านโพ้น ตำบลตองโขบ ตำบลม่วงลาย ตำบลกกปลาซิว ตำบลดงขุ่น ตำบลห้วยยาง ตำบลพังขว้าง ตำบลธาตุนาเวจ ตำบลนาแก้ว และตำบลดงมะไฟ

จังหวัดนครพนม²

จังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสาน มีที่ตั้งอยู่ทางตอนบนของภาค โดยอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือเป็นระยะทางรถยนต์ประมาณ 766 กม.

จังหวัดนครพนม มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ดังนี้ (ดูแผนที่ภาคอีสาน หน้า 15 ประกอบ)

¹ แผนกการปกครอง, "ทำเนียบตำบลและหมู่บ้านอำเภอเมืองลกลนคร," 2521.

(ยึดสำเนา)

² ปูรง เกิดมีสุข, แผนที่ 71 จังหวัด, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นิยมกิจ, 2509),

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเขาคา จังหวัดนครพนม
 ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเลิงนกทา อำเภอขามุนาม จังหวัดอุบลราชธานี
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับแม่น้ำโขงฝั่งตรงข้ามกับเมืองท่าแขก ของประเทศลาว
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองสกลนคร
 และอำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัจจุบัน จังหวัดนครพนมแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ คือ อำเภอเมืองนครพนม อำเภอบ้านแพง อำเภอศรีสงคราม อำเภอคอนตาล อำเภอท่าอุเทน อำเภอธาตุพนม อำเภอนาแก อำเภอคำชะอี อำเภอเรณูนคร อำเภอนาหว้า และอำเภอมุกดาหาร

อำเภอท่าอุเทน¹

พื้นที่ของอำเภอท่าอุเทน ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง เหนืออำเภอเมืองนครพนม ซึ่งเป็นที่ตั้งของจังหวัดขึ้นไปเป็นระยะทาง 26 กม. มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ (ดูแผนที่ หน้า 15 ประกอบ)

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตอำเภอบ้านแพง
 ทิศใต้ ติดต่อกับเขตอำเภอเมืองนครพนม
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับแม่น้ำโขง
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตอำเภอศรีสงคราม

อำเภอท่าอุเทน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 12 ตำบล² คือ ตำบลท่าอุเทน ตำบลโนนตาล ตำบลท่าจำปา ตำบลไชยบุรี ตำบลพนอม ตำบลนายมัน ตำบลโพนบก ตำบลโพนสวรรค์ ตำบลบ้านค้อ ตำบลเวินพระบาท ตำบลรามราช และตำบลพะทาย

¹ เมธี ดวงสงค์, ภูมิ-ประวัติศาสตร์ท่าอุเทน, (นครพนม : โรงพิมพ์ ส.วัฒนา); 2514.

² แผนกการปกครอง, "ท่าเทียบหมู่บ้าน ตำบล อำเภอท่าอุเทน," 2521, 5 หน้า. (อัตสำเนา)

อำเภอหนองหว้า¹

พื้นที่ของอำเภอหนองหว้า ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของพื้นที่ของจังหวัดนครพนม
มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ (ดูแผนที่ หน้า 15 ประกอบ)

ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตอำเภออากาศอำนวย (จังหวัดสกลนคร) และอำเภอ
ศรีสงคราม

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตอำเภอกุสุมาลย์ และอำเภอพรรณานิคม (จังหวัดสกลนคร)

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตอำเภอศรีสงคราม และ อำเภอท่าอุเทน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขต อำเภอพรรณานิคม (จังหวัดสกลนคร)

อำเภอหนองหว้า แบ่งการปกครองออกเป็น 5 ตำบล คือ ตำบลหนองหว้า ตำบลนาจัว
ตำบลนาตุ้มใหญ่ ตำบลบ้านเหล่าพัฒนา และตำบลบ้านเสียว

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹แผนกการปกครอง, "ทำเนียบหมู่บ้าน ตำบล อำเภอหนองหว้า," 2522.

ประวัติความเป็นมาของคนไทยผู้อยู่โดยสังเขป

ประวัติเดิมมีว่า เมื่อปี พ.ศ. 2351 ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มีไทยเฝ้าหนึ่งเรียกว่า "ไทย้อ" อยู่เมืองหงสาวดี ทางตอนเหนือของเมืองหลวงพระบาง พระราชาอาณาจักรลาว ในครั้งนั้นหัวหน้าของชาวผู้อชื่อ ท้าวหม้อ ภรรยาชื่อ นางลุนันทา ได้พาบุตรและบ่าวไพร่ 100 คน ล่องแพมาตามลำแม่น้ำโขงด้วยเหตุที่ถูกพระเจ้าหงสาวดีเนรเทศ เมื่อมาถึงนครเวียงจันทน์ ท้าวหม้อได้ขอลวามีรักดีต่อเจ้าอนุวงศ์ ผู้ครองนครเวียงจันทน์ เจ้าอนุวงศ์จึงอนุญาตให้พาครอบครัว และพรรคพวกไปตั้งเมืองที่ปากน้ำสงคราม ซึ่งอยู่ทางฝั่งขวาของแม่น้ำโขง และตั้งท้าวหม้อเป็น พระยาหงสาวดี และขึ้นตรงต่อนครเวียงจันทน์

ต่อมาในปี พ.ศ. 2369 ตรงกับสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าอนุวงศ์เป็นกบฏต่อกรุงเทพฯ จึงหนีไปอยู่เมืองญวน พระยาหงสาวดีก็พาครอบครัวและบ่าวไพร่อพยพข้ามแม่น้ำโขงไปฝั่งซ้าย และตั้งเมืองชื่อว่า เมืองหลวงปึงสิง และขึ้นตรงต่อเมืองญวน ในปี พ.ศ. 2371 เจ้าอนุวงศ์กลับจากเมืองญวนมานครเวียงจันทน์ และคิดกบฏต่อกรุงเทพฯ อีก แม้ทัพไทยตามจับเจ้าอนุวงศ์ และครอบครัวมาได้ เมื่อสงครามสงบลงก็ได้เกลี้ยกล่อมครอบครัวชาวเมืองคำเกิดคำว่น ให้ข้ามแม่น้ำโขงมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ในเมืองไชยบุรี และให้เมืองไชยบุรีขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ ตามอย่างหัวเมืองลาว และโปรดเกล้าฯ แบ่งเมืองนครพนม เมืองหนองหาร และเมืองหนองคาย ให้เป็นเขตแดนเมืองไชยบุรี

พ.ศ. 2376 เจ้าเมืองหลวงปึงสิง ก็พาครอบครัวและบ่าวไพร่ อพยพจากเมืองปึงสิงมาพักที่ดอนทรายกลางแม่น้ำโขง และขอลวามีรักดีต่ออาณาจักรกรุงเทพมหานคร จึงได้รับอนุญาตให้อพยพจากดอนทรายกลางแม่น้ำโขงมาตั้งอยู่ ณ บ้านท่าอุเทน และภายหลังได้ยกบ้านท่าอุเทนเป็นเมืองท่าอุเทนต่อมา¹

¹ เมธี ดวงสงค์, ภูมิ ๘ ประวัติศาสตร์ท่าอุเทน, หน้า 22 - 47.

ทองอุณ หงส์พันธ์ ได้กล่าวถึงพวกญ้อว่า

เดิมพวกญ้อจะอยู่ที่ไหนมีเชื้อชาติสืบต่อมาจากพวกไตโม่ปรากฏ จนกระทั่งขุนบรมได้ปลีกตัวออกมา และตั้งเมืองขึ้นที่เมืองคำเกิด และเรียกตนเองว่า "พวกญ้อ" และอยู่ในความปกครองของเมืองเวียงสันหนี่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2379 เมื่อเวียงสันหนี่เสียแก่กรุงเทพฯ แล้ว พระคำก้อนเจ้าเมืองคำเกิดก็ขอล่ามึงกั๊ดต่อกรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงรับไว้อยู่ใต้ร่มโพธิ์ร่มถาราในปี พ.ศ. 2382 พระคำก้อนก็อพยพราษฎรจากเมืองคำเกิดมาตั้งที่เมืองท่าขอนแก่น (ปัจจุบันคือ อำเภอท่าขอนแก่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม) ครั้นปี พ.ศ. 2482 พระสุวรรณภักดี (บุตรพระคำก้อน) ก็พาราษฎรประมาณ 300 คน อพยพไปทำราชการขึ้นกับเมืองท่าอุเทน (ปัจจุบันคือ อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม)¹

บุญรอด ชลารักษ์ ได้กล่าวถึงพวกญ้อที่ลี้ภัยมาไว้ว่า

การตั้งเมืองลี้ภัยนั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านธาตุเชิงชุมขึ้นเป็นเมือง และพระราชทานนามเมืองว่า "เมืองลี้กทวาปี" เมื่อ พ.ศ. 2329 และตั้งอุปฮาดเมืองกาฬสินธุ์เป็น "พระธานี" เจ้าเมืองลี้กทวาปีขึ้นต่อกรุงเทพฯ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้เกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์แห่งเมืองเวียงสันหนี่ขึ้นในราวปี พ.ศ. 2369 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดฯ สั่งกองทัพจากกรุงเทพฯ ขึ้นไปปราบ แม่ทัพนายกองได้ตรวจราชการมาถึงเมืองลี้กทวาปี ปรากฏว่าเจ้าเมืองลี้กทวาปีไม่ได้เตรียมกำลังไพร่พล และกระสุนดินดำไว้ตามคำสั่งแม่ทัพ เจ้าเมืองจึงถูกประหารชีวิต และผู้คนถูกกวาดต้อนไปอยู่เมืองกระบือนครสันตคาม (อำเภอกระบือบุรี และอำเภอประจักษ์นคร จังหวัดปราจีนบุรี ในปัจจุบัน) เมืองลี้กทวาปีจึงถูกทิ้งให้เป็นเมืองร้างแต่นั้นมา จนกระทั่ง พ.ศ. 2381 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งราชวงศ์คำ เป็นพระยาประเทศธานี เจ้าเมือง และเปลี่ยนนามเมืองลี้กทวาปี เป็นเมือง "ลี้กนคร" และเจ้าเมืองก็เกลี้ยกล่อมให้ผู้คนที่ยลซ่อนอยู่ตามที่ต่าง ๆ ให้กลับเข้ามาตั้งบ้านเมืองอยู่ในบริเวณเมืองเดิมได้อีก²

¹ ทองอุณ หงส์พันธ์, "กลุ่มชาติพันธุ์และภาษาแถบลุ่มน้ำโขงของประเทศไทย," ใน มนังฮีสาน (ลี้กนคร : ลี้กนครการพิมพ์, 2522), หน้า 7.

² บุญรอด ชลารักษ์, "ประวัติการตั้งเมืองลี้กนคร," หน้า 45-46.

ส่วนกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงกล่าวถึงพวกญ้อไว้ว่า

ชาวเมืองท่าอุเทนนี้เป็นชาติญ้อโดยมาก แต่งตัวแบบชาวเมือง ภาษาพูดก็เหมือนกัน เป็นแต่สำเนียงเพี้ยนกันบ้าง พระศรีวรวงษาเล่าว่า พวกญ้อนี้เดิมอยู่เมืองไชยบุรี ครั้นเสียเมืองพวกญ้อก็หนีไปตั้งอยู่เมืองหลวงโปงเลง ทางเมืองคำเกิด คำม่วน เมื่อเจ้าพระยาบดินทรเดชาไปตั้งอยู่ที่เมืองยโสธร ก็ได้แต่งคนไปเกลี้ยกล่อมพวกญ้อลงมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองท่าอุเทน¹

นอกจากนี้กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงให้ความเห็นเกี่ยวกับพวกญ้ออีกว่า พวกญ้อพวกที่ท่าอุเทน พูดภาษาไทยแต่สำเนียงแปร่งไปอีกอย่างหนึ่ง ถ้ามถึงถิ่นเดิม บอกได้ว่า เดิมอยู่ที่เมืองไชยบุรี ใกล้กับเมืองท่าอุเทนนั่นเอง หนีกองทัพกรุงเทพฯ ข้ามไปอยู่ที่เมืองหลวงโปงเลงทำฝั่งซ้ายใกล้กับแดนญวนเสียคราวหนึ่ง แล้วชิงพากันกลับมาอยู่ที่เมืองท่าอุเทนเมื่อรัชกาลที่ 3²

จากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุในหมู่บ้านญ้อในอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ได้รับ การบอกเล่าว่า เดิมบรรพบุรุษอยู่ที่เมืองหลวงปู่สิงห์ ประเทศลาว แล้วพากันอพยพข้ามแม่น้ำโขงมาอยู่ที่อำเภอท่าอุเทน เมื่อประมาณ 100 ปีที่ผ่านมาแล้ว และต่อมาจึงมีการกระจาย ไปอยู่ประปรายในอำเภอดีลังคราม จังหวัดนครพนม

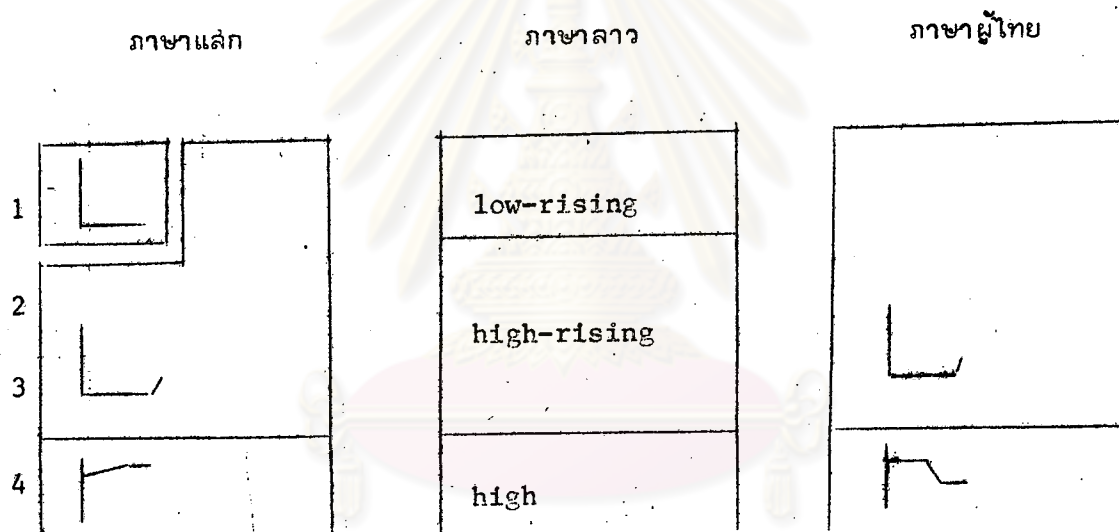
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยภาษาไทยในในประเทศไทย และภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ในตระกูลไท ซึ่งมีผู้วิจัยไว้แล้วทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ดังนี้

¹ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, เที่ยวที่ต่าง ๆ ภาคที่ 4, 2466, หน้า 31.

² พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, นิทานโบราณคดี, 2509 หน้า 343.

เจมส์ อาร์ เชมเบอร์เลน (James R. Chamberlain)¹ ได้ศึกษาภาษา
ตระกูลไท 5 ภาษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีใกล้เคียงกันทาง
ด้านสัทวิทยาได้แก่ภาษาแฉก (Seak) ภาษาญ้อ (Nyo) ภาษาโย้ย (Yooy)
ภาษาผู้ไทย (Phu Tai) และภาษาซำเหนือ (Sam Neua) เสียงวรรณยุกต์ที่ เจม
เบอร์เลน ใช้ศึกษาเปรียบเทียบนี้ ใช้เฉพาะในกล่อง A ดังต่อไปนี้ คือ

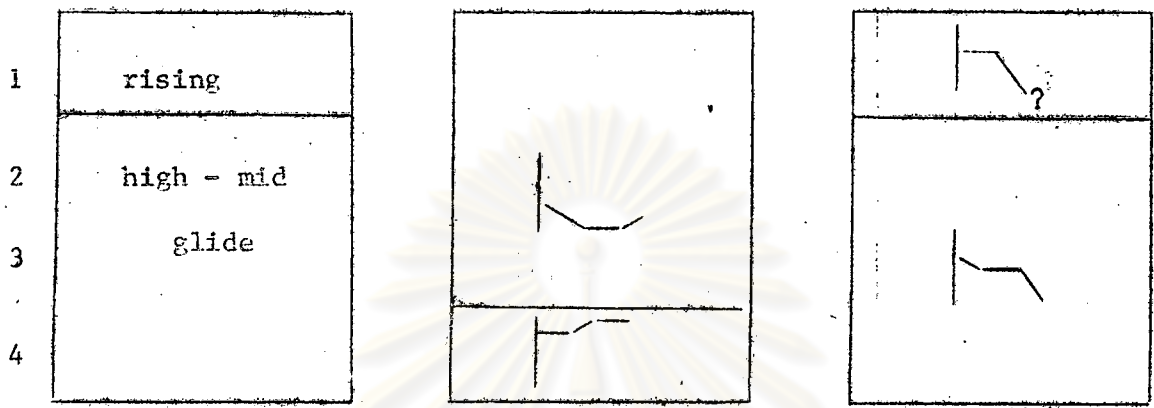

¹James R. Chamberlain, "Tone Borrowing in Five Northeastern Dialects," in Tai Phonetics and Phonology, pp. 43 - 46.

ภาษาญ้อ

ภาษาโย้ย

ภาษาซำเหมือ

เสียงวรรณยุกต์ ใน A 1 ทั้งหมด จะมีเสียงวรรณยุกต์ขึ้น แต่ใน A2, 3 ในภาษาแลก ภาษาโย้ย และภาษาญ้อไทย พบว่ามีเสียงวรรณยุกต์อย่างเดียวกับ A1 ในขณะที่ ภาษาญ้อมีเสียงวรรณยุกต์อย่างเดียวกับกล่อง A 4 แต่ในภาษาลาวเสียงวรรณยุกต์ใน A2, 3 แตกต่างไปจาก A1, 4 ส่วนภาษาแลกนั้น เสียงวรรณยุกต์ใน A 1 ยังมีการแยกออกไปอีก

นอกจากนี้ เจมส์ อาร์ เชมเบอร์เลน (James R. Chamberlain)¹ ได้แบ่งภาษาไทยสายตะวันตกเฉียงใต้ ออกเป็น 2 กลุ่มโดยใช้หลักการออกเสียงพยัญชนะต้นที่เป็นเสียงระเบิด (stops) คือ กลุ่มภาษาที่ออกเสียงระเบิดเป็นแบบสติด (Unaspiration) เรียกว่ากลุ่มภาษา P ได้แก่ ภาษาไทดำ ไทขาว ไทลื้อ คิน (Khúh) ยาน ยวน และอาหม กับกลุ่มภาษาที่ออกเสียงระเบิดเป็นแบบรูด (Aspiration) เรียกว่ากลุ่มภาษา PH ได้แก่ ภาษาลาว ไทยเหนือ พวน ไทยกรุงเทพฯและไทยบักขี้ไต้ และเมื่อดูที่ลักษณะการออกเสียงกักที่พยัญชนะต้นแล้วก็สร้างเสียงวรรณยุกต์เป็น 2 ระบบ คือ ถ้าเป็นกลุ่มภาษา P เสียงวรรณยุกต์จะเป็นระบบ * 1 2 3 - 4 ทั้งแถว A, B, C และ D และถ้าเป็นกลุ่มภาษา PH เสียงวรรณยุกต์จะเป็นแบบ A* 1 - 23 - 4 *BCD 1 2 3 - 4 และ *BCD 1 - 23 - 4

¹James R. Chamberlain, "The Origin of the Southwestern Tai," pp. 223-244.

แต่ปัจจุบันความคิดของเจมส์ อาร์ เชมเบอร์เลน (James R. Chamberlain)¹ เกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มภาษาไทได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเชมเบอร์เลนได้ใช้หลักการทางเสียงรวมภาษาไทสายกลางเข้ากับสายตะวันตกเฉียงใต้ และแยกภาษาไทสายเหนือออกไป เพราะไม่สามารถจะเข้ากลุ่มกับหลักการดังกล่าวนี้ได้ ส่วนเรื่องการสัดกลุ่มระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทสายตะวันตกเฉียงใต้นั้น ก็ได้มีความคิดเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพราะเมื่อได้ศึกษาภาษาเหนือ (Nua) ซึ่งพูดทางเหนือของสิบสองปันนาในแคว้นยูนนาน เปรียบเทียบกับภาษาที่พูดในบริเวณใกล้เคียงกัน คือ ภาษาไทเมา (Tai Mao) และภาษาเซฟง (Tse Fang) พบว่า ภาษากลุ่ม P ทั้ง 3 นี้มีระบบเสียงวรรณยุกต์เป็นแบบ A 1 2 3 4 (ภาษา Nua) กับ A 1 - 2 3 - 4 (ภาษา Tai Mao และภาษา Tse Fang)

ในบทความเดียวกันนี้ เจมส์ อาร์ เชมเบอร์เลน ได้กล่าวถึงลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาตระกูลไทว่า เสียงวรรณยุกต์ในแถว B และ DL ทั้งหมด มักจะเป็นเสียงอย่างเดียวกัน คือ A 1 2 3 - 4 = DL 1 2 3 - 4 ลักษณะเสียงวรรณยุกต์ดังกล่าวนี้ปรากฏอย่างสมบูรณ์ในภาษาไทสายตะวันตกเฉียงใต้กลุ่มภาษาลาว - ไทยภาคใต้ (Lao - Southern Thai) เพียง 3 ภาษา คือ ภาษาย้อ (Yo) ภาษากะเลิง (Kaleung) และภาษาโคราช (Korat) ส่วนภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกันนี้ อาจมีลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นได้บ้าง แต่ก็เป็นส่วนหนึ่งของแถวเท่านั้น เช่น ในภาษาโย้ย (Yooy) มีเสียงวรรณยุกต์ B 1 2 3 = D 4 เป็นต้น ระบบวรรณยุกต์ในภาษาย้อ (Yo) สักคนคร และภาษาญ้อ (Nyo) ทำอุทาน ที่เจมส์ อาร์ เชมเบอร์เลน² ได้ศึกษาไว้เป็นดังนี้ (ดูตารางที่ 1 และ 2 ตามลำดับ)

¹James R. Chamberlain, "A New Look at the History and Classification of the Tai Languages," in Studies in Tai Linguistics in Honour of William J. Gedney, edited by Jimmy G. Harris and James R. Chamberlain, Central Institute of English Language, Bangkok, 1975. pp. 71 - 111.

²Ibid, pp. 52 - 54.

A	B	C	DL	DS	A	B	C	DL	DS
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

ตารางที่ 1 แสดงการแยกเสียง
วรรณยุกต์ ในภาษา
ย้อ (Yo) สักจนคร

ตารางที่ 2 แสดงการแยกเสียง
วรรณยุกต์ ในภาษาญ้อ
(Nyo) ทำอูเทน

เจ มาร์วิน บราวน์ (J. Marvin Brown)¹ แบ่งภาษาตระกูลไทออกเป็น
3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ กลุ่มกลาง และกลุ่มเหนือ นอกจากนั้นแล้ว
บราวน์ ได้แบ่งภาษากลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ออกเป็น 7 กลุ่มย่อย ได้แก่

1. ภาษาชาน (Shan) พูดในรัฐชานของพม่า แบ่งได้เป็น 3 กลุ่มย่อย
คือ กลุ่มเหนือ กลุ่มใต้ และกลุ่มตะวันออก
2. ภาษาไทยเหนือ (Northern Thai) พูดทางตอนเหนือของประเทศไทย
ได้แก่ ภาษาเชียงราย ภาษาแพร่ ภาษาน่าน ภาษาลำปาง และภาษาเชียงใหม่
3. ภาษาพวน (Phuan) พูดในบริเวณภาคกลางของประเทศไทยส่วนใหญ่
รอบ ๆ จังหวัดลพบุรี
4. ภาษาไทยกลาง (Central Thai or Standard Thai)

¹J. Marvin Brown, From Ancient Thai to Modern Dialects,
pp. 12 - 17.

5. ภาษาผู้ไทย (Phu Thai) พุดในชนบทที่จังหวัดลกลนคร และนครพนม

6. ภาษาลาว (Lao) พุดเป็นบริเวณกว้างในจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มย่อย ๆ คือ ลาวหลวงพระบาง ลาวเวียงสันหน้ และ พวกย้อ (ย้อ) ภาษาลาวหลวงพระบางพุดที่หลวงพระบาง เรื่อยลงมาจนถึงแม่น้ำโขง และจังหวัดเลย ภาษาลาวเวียงสันหน้พุดในดินแดนเกือบทั้งหมดของภาคอีสานของไทย ทางเหนือและใต้ของลาว ส่วนภาษาย้อพุดที่จังหวัดลกลนคร และนครพนม ใกล้เคียง ดินแดนที่พุดภาษาผู้ไทย ต่างกันแต่เพียงว่า ภาษาย้อจะพุดในถิ่นใกล้ ๆ กับตัวเมือง ส่วนภาษาผู้ไทยจะพุดในชนบทเป็นส่วนใหญ่

7. ภาษาใต้ (Southern Thai) พุดในภาคใต้ของประเทศไทย แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ ภาษาตากใบ ใต้พุดในแถบที่ติดต่อกับมาเลเซีย กับกลุ่มภาษาที่ใช้พุดในภาคใต้ทั้งหมด

เดวิด สเตรกเกอร์ (David Strecker)¹ ได้ศึกษาภาษาตระกูลไททั้งหมด เพื่อจะสร้างลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยดั้งเดิมขึ้นมาใหม่ โดยดูลักษณะทางสัทศาสตร์ของเสียงวรรณยุกต์ในภาษากลุ่มลานนาเป็นหลัก สเตรกเกอร์ แบ่งระบบวรรณยุกต์ในภาษาตระกูลไท เป็น 12 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ คือ

¹David Strecker, "A Preliminary Typology of Tone Shapes and Tonal Sound Changes in Tai : The Lan Na A - Tones," in Studies in Tai and Mon - Khmer Phonetics and Phonology in Honour of Eugenie J.A. Henderson, edited by Theraphan L. Thongkhum and et. al. Chulalongkorn University Press, 1979, pp. 171 - 240.

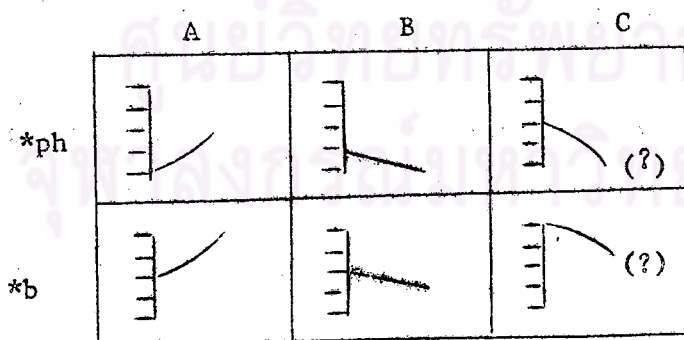
1. กลุ่มมลาว - เกงตุง
2. กลุ่มชาน - ไทยกรุงเทพฯ
3. กลุ่มลานนา (ไตแก่ คำเมือง ลาว พวน ญ้อ ฯลฯ)
4. กลุ่มผู้ไทย เมืองไว
5. กลุ่ม Yai, Nam, Fa
6. กลุ่มลาวไต
7. กลุ่มย้อ / กะเลิง - โคราช - วังทอง
8. กลุ่มแล็ก
9. กลุ่มสิบสองจุไทย
10. กลุ่มไทยภาคใต้
11. กลุ่มกวางสี - สิบสองปันนา - ฮัล์ลัม
12. กลุ่มกวางสี

นอกจากนี้ สเตรกเกอร์ ยังกล่าวถึง ภาษาตระกูลไท ที่มีระบบเสียงวรรณยุกต์อยู่ในกลุ่ม ลานนา ไตแก่ ภาษาคำเมือง ภาษาพูดที่พะเยา และตาก ภาษาถิ่นตาก ภาษาลาววน ภาษาพวน ภาษาพูดที่เชียงใหม่ ภาษาญ้อ ภาษาพูดที่เมืองเส้น ภาษานุงตะวันตก ภาษาลาวเจี๋ยว ภาษาตากใบ และภาษาน้ำบาค ซึ่งระบบเสียงวรรณยุกต์ของแต่ละภาษา ในกลุ่มลานนาคือ (ยกเว้นภาษาลาวเจี๋ยว ภาษาตากใบ และภาษาน้ำบาค) มีลักษณะร่วมกัน ดังนี้

1. เสียงวรรณยุกต์ A ที่ผี *ph เป็นพยัญชนะต้น จะเป็นเสียงวรรณยุกต์ ขึ้น และเริ่มต้นต่ำกว่าเสียงวรรณยุกต์ A ที่ผี *b เป็นพยัญชนะต้น (ยกเว้นภาษานุงตะวันตก)
2. เสียงวรรณยุกต์ A ที่ผี *b เป็นพยัญชนะต้น จะมีระดับเสียงวรรณยุกต์ ที่แปรเปลี่ยนได้ แต่ก็จะเริ่มสูงกว่าเสียงวรรณยุกต์ A ที่ผี *ph เป็นพยัญชนะต้นเสมอ (ยกเว้นภาษานุงตะวันตก)
3. เสียงวรรณยุกต์ B ที่ผี *ph เป็นพยัญชนะต้น อาจเป็นเสียงระดับ หรือเสียง ตก แต่มักจะเริ่มต้นต่ำกว่าเสียงวรรณยุกต์ B ที่ผี *b เป็นพยัญชนะต้น

4. เสียงวรรณยุกต์ B ที่มี *b เป็นพยัญชนะต้น มักจะเป็นเสียงตก แต่ก็จะสูงกว่าเสียงวรรณยุกต์ B ที่มี *ph เป็นพยัญชนะต้น
5. เสียงวรรณยุกต์อย่างน้อย 1 ใน 2 ของเสียงวรรณยุกต์ C จะเป็นเสียงตก
6. เสียงวรรณยุกต์ C จะเป็นเสียงวรรณยุกต์เส้นเสียงกัก (glottalization) ได้ในบางโอกาส
7. เสียงวรรณยุกต์ B และ C ยังมีความสัมพันธ์กันดังนี้
- 7.1 เสียงวรรณยุกต์ทั้ง 2 เสียงนี้ซึ่งมี *ph *p และ *ʔb เป็นพยัญชนะต้น จะเป็นเสียงวรรณยุกต์ระดับ หรือเสียงวรรณยุกต์ตกเล็กน้อย
- 7.2 เสียงวรรณยุกต์ทั้ง 2 เสียงนี้ซึ่งมี *b เป็นพยัญชนะต้น จะเป็นเสียงวรรณยุกต์ตก
- 7.3 เสียงวรรณยุกต์ C จะเริ่มต้นสูงกว่าเสียงวรรณยุกต์ B ที่มีพยัญชนะต้นเป็นเสียงเดียวกัน

ระบบเสียงวรรณยุกต์ในกลุ่มภาษาที่สเตรกเกอร์ สร้างขึ้นใหม่จะเป็นดังนี้ คือ

ภาพที่ 3 แสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษากลุ่มภาษา

(คัดจาก สเตรกเกอร์ หน้า 191)

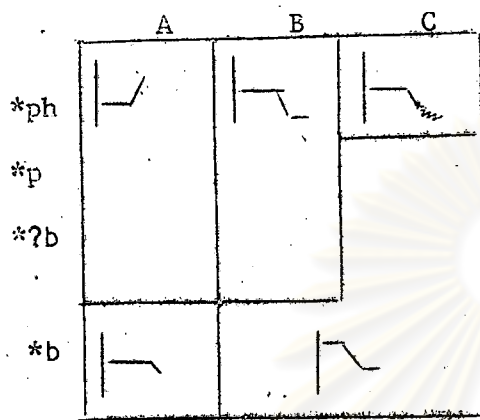

นอกจากนั้น สเตรกเกอร์ ยังได้เสนอระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาอู๋ที่ วิลเลียม เจ. เกตตี (William J. Gedney) ได้ศึกษาไว้ ซึ่งสเตรกเกอร์ ได้ให้ข้อสังเกตว่า ระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาอู๋ที่ เกตตี ได้วิเคราะห์นี้ แตกต่างไปจากของสเตรกเกอร์ เพราะเกตตี ไม่ได้จัดภาษาอู๋ให้เป็นภาษาที่มีระบบวรรณยุกต์อยู่ในกลุ่มลานนาแต่อย่างใด ดังภาพที่ 4 ต่อไปนี้

	A	B	C
*ph			
*p			
*?b			
*b			

ภาพที่ 4 แสดงระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาอู๋ ทำอุเทน โดยวิลเลียม เจ. เกตตี (คัดจาก สเตรกเกอร์ หน้า 188)

ส่วนระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาอู๋กลุ่มนคร ซึ่งสเตรกเกอร์จัดให้เป็นภาษาที่มีระบบเสียงวรรณยุกต์อีกกลุ่มหนึ่ง ได้นำมาเล่นออกเป็นผลงานการวิจัยของ เจ. มาร์วิน บราวน์ และ เจมส์ อาร์. เข็มเบอร์เลน ดังแสดงไว้ในภาพที่ 5 และ 6 ตามลำดับ ต่อไปนี้

ภาพที่ 5 ระบบเสียงวรรณยุกต์
ภาษาโย (Yo)
สัทลักษณ์ โดยบราวน์

	A	B	C
*ph	mid-	mid-falling	
*p	low	glottal-	
*?b	rising	ized	
			high _
*b		fall glottalized	

ภาพที่ 6 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาโย
(Yo) สัทลักษณ์ โดย
เฮมเบอร์เลน

(คัดจาก สเตรเกอร์ หน้า 195.)

ทองอุฒ หงส์พันธุ์¹ ได้รวบรวมคำศัพท์ในภาษาโย โดยเปรียบเทียบการออกเสียงกับคำภาษาไทยกลาง และไทยอีสาน เช่น ถ้าภาษาไทยกลางใช้ "ละแะ" ภาษาไทยอีสานใช้ "แอ" และภาษาไทยโยใช้ "แอ" เป็นต้น คำศัพท์ภาษาโยที่รวบรวมไว้นี้จะแบ่งเป็นหมวด ๆ ได้แก่ หมวดสัตว์ หมวดเครื่องมือเครื่องใช้ หมวดคำกริยา หมวดร่างกาย คน - สัตว์ หมวดผัก-ผลไม้ หมวดนาม หมวดสรรพนาม หมวดสถานที่ หมวดอาหารการกิน หมวดธรรมชาติและปรากฏการณ์ต่าง ๆ และหมวดคำวิเศษณ์ ๆ คำศัพท์นอกจากนี้ยังรวบรวมกลุ่มคำที่บอกอิริยาบถ คำแสดงความรู้สึกและบอกขนาดของชนิดต่าง ๆ รวมทั้งประโยคสนทนาสั้น ๆ

¹ทองอุฒ หงส์พันธุ์, ภาษาถิ่นแถบภูพาน, หน้า 111 - 136.

นอกจากงานวิจัยดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษางานวิจัยอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก
พอสมควร เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

ลักษณะเฉพาะทางด้านเสียงของภาษาลาวในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม¹

เสียงวรรณยุกต์ในภาษาลื้อ²

The Vowel and Tones of Standard Thai : Acoustical Measure-
ments and Experiments³

¹ กาญจนา พันธุ์คำ, "ลักษณะเฉพาะทางด้านเสียงของภาษาลาวในอำเภอเมือง
จังหวัดนครปฐม" (ปริญาานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

² เสรี เวโรหา, "เสียงวรรณยุกต์ในภาษาลื้อ," ใน Studies in Thai
Linguistics in Honor of William J. Gedney, edited by Jimmy G. Harris
and James R. Chamberlain, CIEL, 1975.

³ Arthur Abramson, The Vowel and Tones of Standard Thai :
Acoustical Measurements and Experiments, Bloomington, 1962.